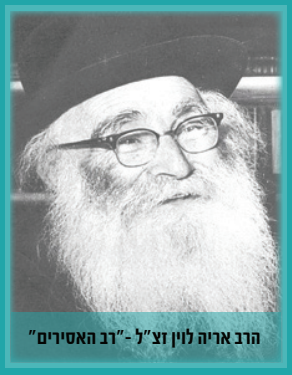
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת מסעי

ב' אב תשע"ט

גליון מספר 133

דרך חיים

"אמר ריש לקיש בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים המעורין זה בזה הוציאון לשוק ואמרו ישראל הללו שברכתן ברכה וקללתן קללה יעסקו בדברים הללו מיד הזילום שנאמר "כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה"" (תלמוד בבלי יומא נד:).

יודעים אנו שצורת הכרובים כדמות זכר ונקבה, וכאשר היו ישראל עושים רצונו של מקום היו הכרובים - המסמלים את הקב"ה וכנסת ישראל - מעורים וחבוקים זה בזה. מאידך בשעה שלא היו ישראל עושים רצונו של מקום היו הכרובים מסיטים את מבטם זה מזה אל עבר פני הבית.

והדבר מתמיה, בשעת החורבן הנורא, בשעה שמתרחש האירוע הקשה ביותר בין הקב"ה ועם ישראל, דווקא אז היו הכרובים חבוקים זה בזה?!

אחד מגדולי הראשונים, הריטב"א (בחידושיו שם), כתב שאכן לא היה זה אלא כדי להוזיל את ערך ישראל בין העמים. דווקא להוציא החוצה בעת החורבן את ערוותם של ישראל. לגלות לכל העמים כיצד היו ישראל אמורים להיות ולהגדיל בכך את בושתם של ישראל בין העמים.

בדרך אחרת פירש רבי שבתי יודלביץ', המגיד הירושלמי. הקב"ה לא רצה להיפרד מעם ישראל בשעת חרבן בית המקדש, ואדרבה כל רצונו היה לכפר על עוונם על מנת לחדש את התיקון והקרבה שבינו ובין כנסת ישראל. ממילא עד שעת החרבן הרי שהיה מרחק בין הקב"ה ובין עם ישראל, אך עם רגע החרבן הרי שנפרע חטאם של ישראל ושוב לא שייך עוד שום ריחוק. לכן דווקא ברגע זה ישנו חיבור בין הקב"ה ועם ישראל, כי מכאן ולהבא מתחדש חיבור ישראל וקודשא בריך הוא מחדש.

זהו הפירוש של המקובל לומר שבתשעה באב נולד המשיח. וכן כתב האר"י הקדוש על פי הכתוב "קרא עלי מועד" שיום תשעה באב בשורשו הוא יום מועד ושמחה. כיוון שביום זה התחילה כבר הגאולה העתידה, כבר היום יש ביום זה מעין מה שעתיד להתגלות בו. כמו שאומר הכתוב "כאשר ייסר איש את בנו כן ה' אלהיך מיסרך" - כל מטרת היסורין של אב אל בן הוא כדי לזכותו מטומאתו ולאפשר לו להיות נקי וטהור ולזכות מאביו לקרבה מחודשת.

ימים אלו בהם אנו נוהגים למעט בשמחה נועדו בשביל להשיב אל לבנו כיצד לתקן ולשוב בתשובה שלמה לפני המקום, ובכך לזכות לבניין בית המקדש במהרה בימינו. על כן אמרו חז"ל "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה" (תענית ל:).

בבניין ירושלים ננוחם והחודש יהפך מיגון לשמחה,

חיים אידלס

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

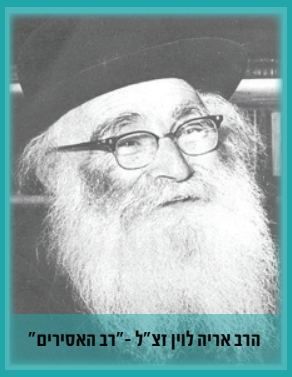
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

ומיים לפני פטירת המקובל האלוקי רבי שלמה אלישוב, בעל ה'לשם שבו ואחלמה' - אור ליום ד' כ"ד באדר תרפ"ו- עוד למד עמו ר' אריה בלילה עד אחר חצות כמנהגם. במאמר 'תולדות הלשם' מספר ר' אריה כי תמיד בעת שהיה נפרד ממנו היה מברכו ה'לשם' בנוסח זה: "יהי רצון שנזכה להיות קשורים ודבוקים בקדוש ברוך הוא". אך באותו לילה שינה את נוסח פרידתם ואמר: "כתוב 'דאגה בלב איש ישיחנה', ואמרו חז"ל 'מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם'. אמנם לא כל כך קר למצוא חכם, על כן על כל צרה שלא תבוא ישפוך שיחו לפני הקדוש ברוך הוא, המצוי בכל עת ועונה, וקרוב לכל אשר יקראוהו באמת".

"כשהלכתי בדרך", סיפר ר' אריה, "התבוננתי במה שאמר לי דברים שלא שמעתי ממנו עד היום, וחשבתי לשאול אותו למחרת בערב. אלא שהייתי זקוק לנסוע מחוץ לעיר, ושבתי רק ביום חמישי בצהריים. כששבתי נודע לי כי הגאון הקדוש חלה ושלח לקרוא לי, והוסיף כי אם אינני יכול להגיע יבוא תחתיי חתני - רבי שמואל אהרן יודלביץ'. חתני מיהר לבוא אליו ו'הלשם' מסר לו כמה דברים למסור לי. אחר כך אמר לו כי אם יש לו לשאול ממנו דבר מה שישאל אותו כעת, אך חתני השיב כי הוא ישאלנו כשיחזור לאיתנו".

מיד כשנודע לר' אריה על מצבו של ה'לשם' מיהר לביתו ומצאו במצב אנוש. ובכל זאת דיבר עמו ומסר לו כמה עניינים בתורת צוואה. לימים סיפר ר' אריה כי בשעת

המשך בעמוד הבא

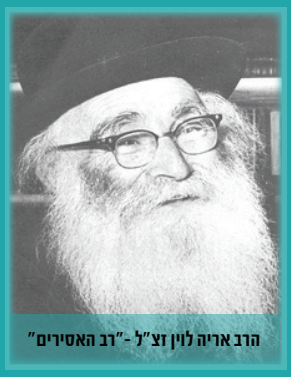
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

מעשה היו כמה דברים שלא הבין את הצורך בהם. אבל ברבות הזמן נודע לו כי "כל דבריו הקדושים היו ספורים ומנויים למטרתם בחכמה נפלאה שאין לשער", כלשונו.

כל אותו יום חמישי לא סר ה'לשם' מדבקותו בקדוש ברוך הוא, והיו שפתיו ממללות בדברי תורה. למחרת, ערב שבת קודש הביאו לפניו את ספרו הקדוש 'לשם שבו ואחלמה' מבית הדפוס, והנוכחים בירכוהו שיזכה להוציא לאור את כל כתבי ידו, אך הוא ענה: "ברוך ה' שזכיתי עד כאן ודי". כך במשך כל הלילה הכין את עצמו לפרידה מהעולם הזה, ולעת ערב, אחר שקידש את קידוש ליל שבת השיב את נשמתו הטהורה ליוצרה אחר חצות הלילה.

במוצאי שבת קודש התאסף קהל רב, והספידוהו מחכמי וגאוני ירושלים. כשהוציאו מיטתו לרחוב הספידו הראי"ה קוק זצ"ל ואמר בבכי תמרורים: "אבי אבי, רכב ישראל ופרשיו, אילו זכינו היינו רואים כעת את העמודא דנורא המפסיק בינו ובינינו כראוי לד או תרי בדרא".

ומספר ר' אריה כי אכן כך היה, כשהגיעו למעלה הזיתים ראו לפתע הנוכחים כעין מראה קשת תחת כיפת השמיים ממזרח למערב. ומראה זה נמשך עד סיום הקבורה, "וכולם ראו ותמהו" כותב ר' אריה. כך גם סיפר ר' שמואל אהרן יודלביץ' לצאצאיו שכל המלווים היו מבוהלים למראה המחזה הנורא שנגלה לעיניהם. וכך העיד חתנו של ה'לשם', רב אברהם אלישיב מהומלא- "אמת ונכון הדבר".

(דרך אבות עמודים שפג-שפד)

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

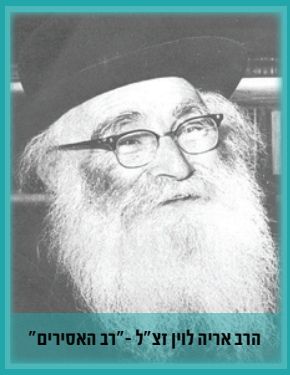
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

בליל שישי הקרוב ניכנס לראש חודש אב, החודש עליו אמרו חז"ל "משנכנס אב ממעטים בשמחה" על שם חרבנות שני בתי המקדש שהתרחשו בחודש זה. עלינו לעסוק בקינה על צער השכינה בימים אלה, לתת את ליבנו לחשב חשבונו של עולם על מה נענשנו כך, שהרי לימדונו רבותינו שכל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו נחשב כאילו נחרב בימיו. ומאידך כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בבניינה.

בדיני תשעת הימים ישנו חילוק; מנהג בני אשכנז הוא שהדברים האסורים בתשעת הימים אסורים לכל אורכם. לעומתם בני ספרד נוקטים שרוב האיסורים חלים רב מהשבוע שחל בו תשעה באב. אלא שבשנה זו, בה תשעה באב חל בשבת ולכן נדחה ליום ראשון, ישנם איסורים רבים אשר לא נוהגים בשנה זו למנהגם.

לגבי הדברים אשר נוהגים בהם איסור במהלך כל תשעת הימים, כל אחד כפי מנהגו, שעת איסורם כבר מערב ראש חודש אב משעת השקיעה (19:51), ויש מקילים ואוסרים רק משעת צאת הכוכבים (20:12). אדם שנוהג להתפלל ערבית בשעת פלג המנחה, משעה זו (18:18) נאסרים עליו איסורים אלה.

למנהג בני אשכנז אין אוכלים בשר כבר מליל ראש חודש אב. לעומת זאת, בקרב בני ספרד ישנם מנהגים שונים בדבר אכילת בשר, וכל אחד יעשה כמנהגו; יש שנמנעו מאכילת בשר החל מראש חודש, יש שנמנעו כן מאחרי ראש חודש (בשנה זו מיום ראשון- ג' אב) ויש שממשיכים לאכול בשר עד השבוע שחל בו, כלומר מותרים באכילה לכל אורך השבוע הבא. לדעת רבותינו הספרדים בשר שנשאר משבת מותר באכילה גם לנוהגים להחמיר בשבוע הבא, וכן התירו לאכול בשר בסעודת מלווה מלכה.

איסור אכילת בשר הוא בין על בשר בקר ובין על בשר עוף. איש או אישה המכינים אוכל לשבת ומעוניינים לטעום מעט מן התבשיל על מנת לדעת אם יש להוסיף תבלין- יכולים לעשות כן, אך אין לאכול מעבר לכך. מותר לעשות שימוש בסיר בשרי עבור הכנת תבשיל פרווה, אפילו אם בישלו בו ביממה האחרונה.

נכון להימנע מלתת בשר או עוף לילד בן שש ומעלה, משום שכיום ישנם תחליפי בשר טובים. אמנם ילד שיש לו צורך בריאותי לאכול בשר- מותר לתת לו בשר עד גיל בר-מצוה. אשה בתוך שלושים יום מלידתה- מותרת באכילת בשר בתשעת הימים.

המשך בעמוד הבא

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

מנהג אשכנז שלא לשתות יין כבר מליל ראש חודש. כשגם בזה יש מהספרדים שהמשיכו בשתיית היין אף בשבוע שחל בו תשעה באב. אמנם הספרדים הנוהגים כדעת מרן השלחן ערוך נמנעו לשתות יין כבר מראש חודש אב. הנוהגים להימנע משתיית יין נמנעים גם מלתת יין בתבשילים ומאפים. בדיעבד אם נתנו יין בתבשיל נכון לשמרו בהקפאה עד לאחר תשעה באב, אך אם טעם היין בטל ולא מורגש- מותר לאכול את התבשיל או המאפה גם בתשעת הימים.

אכילת בשר ושתיית יין מותרות בסעודת מצוה; בגדר זה נכללות סעודת ברית מילה, פדיון הבן, הכנסת ספר-תורה, סיום מסכת גמרא / סדר משניות / ספר מהתנ"ך עם פירוש. בשנה רגילה האשכנזים נמנעים מלהזמין לסעודה שכזו יותר מעשרה מוזמנים, אמנם בשנה זו שתשעה באב נדחה ליום ראשון מנהגם כמנהג בני ספרד להזמין לסעודה מספר מוזמנים כפי רצונם.

למנהג בני אשכנז אין לכבס ולגהץ בגדים החל מליל ראש חודש אב, וכן לא משתמשים בבגדים או מצעים מכובסים ונקיים. לכן, הדבר הנכון ביותר הוא 'להכין' בגדים לתשעת הימים. הכנה זו נעשית על ידי שימוש לזמן מה במספר הבגדים הנצרך לתשעת הימים קודם ליל ראש חודש אב- ובכך יוכל לשוב וללבשם במהלך תשעת הימים, ששוב לא נחשבים כמכובסים. בדיעבד אדם שלא הספיק להכין בגדים יוכל במהלך תשעת הימים להוציא בגד נקי מהארון ולדרוך על גביו באופן שיתלכלך מעט (ולכן לא מועיל בזה מה שמניח אותם על גבי רצפה נקייה ודורך עליהם עם גרביים נקיות)- ובכך יוכל להשתמש בהם בתוך תשעת הימים.

כאמור זמן איסור כיבוס חל מליל ראש חודש אב. אך אם בדיעבד איש או אשה הפעילו את מכונת הכביסה כך שהמשיכה את פעולתה לאחר צאת הכוכבים- ניתן לייבש את הבגדים במייבש (ולא לתלות על החבל- משום 'מראית עין') ולהשיבם לארון.

בגדים של קטנים (עד גיל שלוש-ארבע) אשר התלכלכו ויש צורך לכבסם- מותר לעשות כן. באם מכבס בגדים שכאלו ניתן להוסיף אליהם בגדים נוספים של הילדים הקטנים, אף שאינם מלוכלכים עד כדי כך שנצרכים בדחיפות לכיבוס. אמנם אין להוסיף אליהם את בגדי הגדולים (כשלעניין זה קטנים נחשב כל שקטן מגיל שבע).

המשך בעמוד הבא

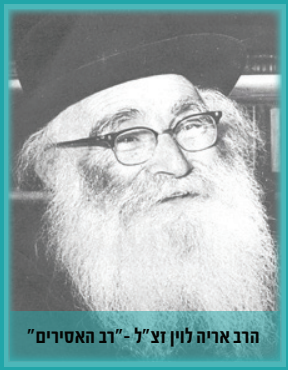
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

בני אשכנז נהגו להימנע מלרחוץ עצמם במהלך תשעת הימים. אמנם כל זה היה בארצות הקור, אך כאן בארץ ישראל שמזג האוויר חם, ובמיוחד בתקופה זו, ניתן להקל למי שזקוק לכך שיתקלח לזמן קצר תחת זרם מים קרים בלבד. אדם שקשה לו הדבר במיוחד יוכל להשתמש במעט מים פושרים לצורך הדבר. כן מותר להשתמש בסבון במקומות המלוכלכים בלבד. אך בערב שבת ניתן להתקלח לכבוד שבת קודש במים חמימים למי שנוהג כן במהלך כל השנה. גם במקלחת זו נשתמש בסבון במקומות המלוכלכים בלבד. עד גיל שלוש ניתן לרחוץ את הילד כרגיל באמבטיה. מאחר גיל שלוש עד גיל בר-מצווה מותר לקלחו במקלחת בלבד עם מים פושרים ולמעט בשימוש בסבון.

הטבילה במקווה לכבוד שבת קודש מותרת בתשעת הימים, כשיש להשתדל לטבול במים קרים ובאם לא ניתן יטבול במים חמימים בזריזות. היתר זה שייך גם במי שלא מקפיד לטבול מידי שבת. אדם הנוהג לטבול מדי יום לתוספת קדושה וטהרה יכול לנהוג כן גם בתשעת הימים באופן זה.

בני אשכנז שנוהגים להימנע מרחיצה בכל תשעת הימים נמנעים מללכת לבריכה או לים, שגם הם נחשבים בכלל רחיצה. כן אין להיכנס לסאונה בימים אלה. אמנם אדם שזקוק לשחייה בבריכה טיפולית מטעמים רפואיים- יכול לעשות כן עפ"י צרכיו הרפואיים, ויתן דעתו שלא ליהנות מהשהות בבריכה ומהרחיצה לאחריה.

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

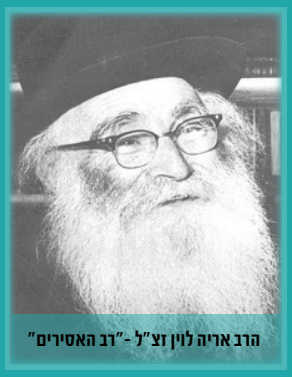
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת
עם הרב חיים אידלס

שאלה | באיזה אופן מותר להתרחץ בערב שבת שחל בה ראש חודש לכבוד שבת חזון?

תשובה | בשנה זו, שחל ראש חודש אב בערב שבת מותר לרחוץ כרגיל עם מים חמים וסבון לכבוד שבת, וכך פסק מרן המ"ב (סי' תקנ"א סקפ"ב). אבל ההיתר הוא רק למי שרוחץ כך תמיד בערב שבת לכבוד שבת קודש.

שאלה | האם מותר לשכור או להשכיר דירה בימים אלו?

תשובה | בשו"ת דבר יהושע (ח"ב סי' ע"ג) התיר לקבלן שמתפרנס מעבודות בניית בתים והשכרתם לעשות כן גם בתשעת הימים, משום שזו היא פרנסתו. והאריכו המקו"ח והלבושי מרדכי (ח"א סי' ק"א) שמעיקר הדין מותר לקנות או לשכור דירה, וכן להיכנס לדירה חדשה הן בשכירות והן בקניה, בתנאי שנצרך לדבר ולא עושה כן לשם הרווחה. רק שאם הדבר אפשרי הדבר צריך לעשות כל מה שאפשר להישמט מהענין, כי הימים האלו אינם מסוגלים.

אם יבוא השואל וישאל: והרי צריך לברך "שהחיינו" על דירה חדשה, ואיך נברך כן בימים האלו? נענה לו, כי כשאדם עובר דירה עם בני ביתו עליו לברך "הטוב והמטיב" ולא "שהחיינו" (ביה"ל סי' רכ"ג), וממילא מותר כיוון שלא מוזכר "והגיענו לזמן הזה". אמנם יש אומרים שצריך לברך גם את ברכת "שהחיינו", אבל בעל כה"ח (שם) האריך שאין בסיס למנהג, ולכן אין כל חשש בדבר.

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il